

2 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání, mezinárodně označované jako ISCED 0, je v České republice součástí vzdělávací soustavy. Je zajišťováno zejména mateřskými školami (dále také „MŠ“) zapsanými do rejstříku škol a školských zařízení, který spravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále také „MŠMT“). Je organizováno v souladu s § 34 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále také „školský zákon“) pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let, nejdříve však pro děti od dvou let. Děti mladší tří let nemají na přijetí do mateřské školy právní nárok, školským zákonem garantovaný nárok pro přijetí dítěte do MŠ je od tří let. Od 1. září 2017 je poslední rok předškolního vzdělávání školským zákonem stanoven jako povinný a je poskytován bezúplatně. Povinnost nastoupit do mateřské školy¹ mají děti, které k prvnímu září příslušného školního roku dosáhnou pěti let.² Hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku vymezuje *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* (dále „RVP PV“)³.

Předškolní vzdělávání má pro celkový rozvoj dítěte velký význam. Roky od narození až do věku povinné školní docházky jsou v životě dítěte nejvíce formující. Vytvářejí základy pro jeho celoživotní rozvoj a utvářejí také vzorce pro jeho život v budoucnu. V této souvislosti je vysoce kvalitní předškolní vzdělávání nezbytným základem pro úspěšné celoživotní učení, sociální integraci, osobnostní rozvoj dětí, a v důsledku toho i pro jejich pozdější zaměstnatelnost. Pro podporu kvality výchovy a vzdělávání dětí předškolního věku byla Radou Evropské unie (dále „EU“) vydána *Doporučení rady ze dne 22. května 2019 o vysoce kvalitních systémech předškolního vzdělávání a péče*⁴. Členské státy jsou zde vyzývány, aby zlepšily přístup k vysoce kvalitním systémům předškolního vzdělávání a péče, v souladu s prohlášeními obsaženými v dokumentu.

Důležitost předškolního vzdělávání deklarují i strategické dokumenty MŠMT⁵, které vymezují prioritní cíle vzdělávací politiky v tomto segmentu. Jsou zaměřeny zejména na vytváření efektivního modelu péče o děti v předškolním věku, zvyšování spravedlivosti ve vzdělávání, zvyšování podílu dětí zapojených v povinném předškolním vzdělávání, eliminaci odkladů školní docházky, maximální rozvoj potenciálu všech dětí včetně rozvoje jejich tvořivosti atd. ČŠI věnovala v průběhu školního roku při inspekční činnosti v mateřských školách výše uvedeným oblastem cílenou pozornost. Hlavními prioritami byla realizace společného vzdělávání a individualizace vzdělávání na základě pedagogické diagnostiky. Zjištění jsou uvedena zejména v kapitolách 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3.

V průběhu školního roku bylo realizováno celkem 574 vstupů do škol poskytujících předškolní vzdělávání. V 531 z nich (96,7 %) provedla ČŠI komplexní inspekční činnost s využitím hodnoticího nástroje *Kritéria hodnocení podmínek průběhu a výsledků vzdělávání ve školách a školských zařízeních* vycházejícího z modelu tzv. „Kvalitní školy“. Tento nástroj pro externí hodnocení školy je v modifikaci pro oblast předškolního vzdělávání veřejně dostupný⁶ a je rovněž prakticky využitelný pro potřeby vnitřního hodnocení mateřské školy i pro externí hodnocení školy jejím zřizovatelem. Hlavním prostředkem pro hodnocení podmínek, průběhu a výsledků předškolního vzdělávání v jednotlivých mateřských školách je hospitační činnost. Bylo realizováno celkem 4 103 hospitací v průběhu dopoledních i odpoledních vzdělávacích činností, při pobytu venku a při činnostech ostatních.

Počet realizovaných inspekcí byl v letošním školním roce nižší, než tomu bylo v předchozích letech. Vzdělávání v mateřských školách bylo od 11. března 2020, v souvislosti s pandemií covid-19, ovlivněno doporučením MŠMT zvážit omezení nebo přerušení provozu mateřských škol. I když na rozdíl od vyšších stupňů vzdělávání nebyla vládními usneseními ani opatřeními Ministerstva zdravotnictví přítomnost dětí v předškolním vzdělávání centrálně zakázána, inspekční činnost nebyla, z důvodu epidemiologických opatření, v mateřských školách realizována. Česká školní inspekce v období od 28. dubna 2020 do 5. května 2020 realizovala ve všech mateřských školách zapsaných do

¹ Poslední povinný ročník předškolního vzdělávání nemusí být plněn pouze v mateřské škole, ale lze ho plnit i jiným způsobem, a to individuálním vzděláváním dítěte, vzděláváním v přípravné třídě základní školy, ve třídě přípravného stupně základní školy speciální, vzděláváním v zahraniční škole na území České republiky, ve které ministerstvo povolilo plnění povinné školní docházky.

² Povinné předškolní vzdělávání se vztahuje dle § 34a odst. 1 školského zákona na státní občany České republiky, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dnů, a na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů. Dále se povinné předškolní vzdělávání vztahuje na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, a na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany. Povinné předškolní vzdělávání se nevztahuje na děti s hlubokým mentálním postižením.

³ <https://www.msmt.cz/file/45304/>

⁴ *Doporučení rady ze dne 22. května 2019 o vysoce kvalitních systémech předškolního vzdělávání a péče* (2019/C189/02), Úřední věstník Evropské unie C 189/4 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=EN)

⁵ Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023.

⁶ <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Kriteria-hodnoceni/Kriteria-hodnoceni-2019-2020>